

Bilaga till Verksamhetsberättelse för Löderups Strandbads Villaägareförening 2007-2008

Skrivelser till myndigheter

Miljödepartementet anförde i sitt svar 2007-11-20 genom departementssekreterare Lars Roth att

”ansvaret för anpassning till ett förändrat klimat är fördelat mellan enskilda, kommuner och staten. Kommunerna ansvarar för den kommunala planeringen och har därför ett stort ansvar för att anpassa den fysiska planeringen så att risker för naturolyckor minskas både i dagens klimat och med hänsyn till kommande klimatförändringar. Staten bistår i detta arbete bl.a. genom att informera och ta fram kunskapsunderlag.

För att underlätta för förebyggande åtgärder och skapa klarare ansvarsförhållanden har regeringen nyligen genomfört vissa förändringar i Plan- och bygglagstiftningen. En proposition har lagts med förslag på ett förstärkt hänsynstagande till översvåmnings- och erosionsrisker och skred som orsakas av erosion samt att länsstyrelsen får ett tydligare mandat för sitt yttrande över översiktsplan och överprövning av detaljplan. I Klimat- och sårbarhetsutredningen som överlämnades till regeringen i oktober 2007 ges dessutom en rad förslag som syftar till att förbättra möjligheten att anpassa vårt samhälle till en förändrad klimat.

Mot bakgrund av vad jag har anfört men också genom att studera förslagen i Klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande noggrant kan jag inte komma fram till någon annan slutsats än att åtgärder i syfte att minska riskerna förknippade med stranderosion i Löderups Strandbad i första hand är en kommunal fråga.

I frågor rörande valet av åtgärder och övrig vägledning kan ni med fördel vända er till Statens geotekniska institut (SIG) som har samordningsansvaret för stranderosionsfrågor i Sverige. I institutets ansvarsområden ingår bl.a. att medverka till att förebygga skador till följd av stranderosion genom lämplig samhällsplanering och genom väl planerade erosionsbegränsande och återställande åtgärder vid hotad bebyggelse, infrastruktur och andra skyddsvärda områden.”

Ystads kommun genom direktör Erling Alm och kommunjurist Jesper Blomberg anförde 2007-11-29 som svar på Villaägareföreningens skrivelse:

”I svensk lagstiftning saknas uttryckliga regler om vem som är *generellt* ansvarig för stranderosion. Det kan dock konstateras att Statens Geotekniska Institut (SIG) på regeringens uppdrag har ett *samordningsansvar* för stranderosion i Sverige. (Fotnot: Se vidare t.ex. SIG, ”Ansvar och regler vid stranderosion”, Lerman/Rydell, Linköping, 2003.)

Vidare kan konstateras att ett stort antal aktörer kan ha ansvar för vissa olika erosionsförebyggande åtgärder, så har t.ex. fastighetsägaren ett omfattande ansvar enligt de vanliga grannelagsrättsliga bestämmelserna i jordabalken (3 kap.), en anlitad entreprenör vid felaktigt utförande enligt vanliga entreprenad- och avtalsrättsliga bestämmelser, kommunen genom sin fysiska planering enligt framför allt bestämmelserna om planering och byggande i plan- och bygglagen och sektorsmyndighet (i förekommande fall och under vissa förutsättningar) för felaktiga upplysningar eller råd enligt framför allt skadeståndslagen.

I enlighet med det ovan anförda har kommunen också – *i egenskap av myndighet* – tidigare fattat beslut om att anta nya s.k. områdesbestämmelser för Löderups Strandbad med en omfattande reglering av byggande m.m. i området. Regeringen kom dock att efter överklagande av enskilda i området upphäva kommunens beslut. Kommunen arbetar dock för närvarande med framtagande av reviderade områdesbestämmelser för antagande. Härtill kan nämnas att kommunen i sin myndighetsutövning naturligtvis är väl medveten om erosionsproblematiken i området; bl.a. kräver kommunen normalt i bl.a. bygglovsärenden s.k. geotekniskt intyg av sökanden (fastighetsägaren).

Rent allmänt kan i detta sammanhang tilläggas att kommunens skadeståndsansvar i egenskap av myndighet begränsar sig till skada som vållas genom *fel eller försummelse vid myndighetsutövning* eller som vållas av att kommunen genom fel eller försummelse lämnar *felaktiga upplysningar eller råd*, om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl. Därvid ska särskilt beaktas upplysningarnas eller rådets art, deras samband med myndighetens verksamhetsområde och omständigheterna när de lämnades (jfr 2 kap. 2-3 §§ skadeståndslagen).

Precis som vilken fastighetsägare som helst – och alltså inte myndighet -, arbetar kommunen också erosionsförebyggande, bl.a. vid Ystads Sandskog. Ansvaret följer då av de ovan nämnda grannelagsrättsliga bestämmelserna i jordabalken.

Härtill kommer att Ystads kommun också har ett ansvar som utövare av vattenverksamhet (jfr erosionsförebyggande åtgärder genom hövder, strandfodring et c.) – *och alltså inte som myndighet* – vid Löderups Strandbad enligt tillstånd från vattendomstol och miljödostol. (Fotnot: Se bl.a. Växjö tingsrätts, vattendomstolen, dom DVA 38/1993 samt Växjö tingsrätts, miljödostolen, dom i mål nr M 102-99.)

Engagemang av denna typ är inget obligatoriskt för en kommun; däremot följer av kommunallagen och grundläggande kommunalrättsliga principer att en kommun *får* ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område och deras medlemmar.

Vad gäller erosionsförebyggande åtgärder vid Löderups Strandbad, har allmänintresset kunnat motiveras främst utifrån att åtgärderna har en allmänt turistfrämjande funktion och naturligtvis också ett intresse för kommunmedlemmarna i området. Kommunens kompetens är i dessa sammanhang nämligen inte helt oinskränkt; bl.a. finns begränsningar genom det principiella förbudet mot att ge understöd åt enskilda (om det inte tillåts genom speciallagstiftning) samt genom att en kommun inte får särbehandla vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar (den s.k. likställighetsprincipen).

Remissvar

1. ”Policy för förvaltning och skydd av kusten”. Svar till Ystads kommun.

I det följande ges en sammanfattning av delar av förslaget, avsnitt för avsnitt. För varje sådan del återges våra synpunkter (*kursiverat*). Avslutningsvis sammanfattar vi vårt svar.

Villaägareföreningen ser mycket positivt på kommunens ansträngningar att skydda de värden som finns i kustområdet och att följa forskning och utveckling inom

erosionsområdet. Löderups Strandbad med sina cirka 300 sommarstugor och hus är, som framhålls i framställningen, det hårdast erosionsdrabbade området och stora värden har ur många synvinklar gått förlorade. Om inte husägarna vid de närmast kustlinjen belägna fastigheterna hade skyddat sina tomter med sten hade sannolikt ett stort antal hus gått förlorade och kustlinjen varit annorlunda. Fastighetsägarna har alltså inte låtit "naturen ha sin gång". Det kan emellertid ifrågasättas om en så allmänt hållen princip som att "naturen skall ha sin gång" kan vara en grundprincip för Ystads kommun. Att kusterosionen vid Löderups Strandbad blivit så svår torde kunna ses som ett resultat av den omfattande sandsugningen på 1950- och -60-talen. Detta bidrog till att de tre skyddande sandbankarna ute i havet försvann. Även vid andra kuststräckor har sandsugning diskuterats som en orsak till erosion.

Kommunen anför *fem övergripande principer*. Den första innebär att kommunen övergår från ett reaktivt till ett proaktivt förhållningssätt i en integrerad kustzonsförvaltning. Den andra principen innebär att kustlinjen skyddas och att återuppbyggnad av stranden skall ske "i områden där ytterligare erosion skulle innebära fara för allmänheten eller oacceptabel förlust av områden med byggnader och infrastruktur samt områden för naturskydd, rekreation och turism". Den tredje principen är att kommunens arbete sker "i samklang med de naturliga processerna i kustzonen för att motverka negativa effekter av mänskliga aktiviteter". Den fjärde principen ställer krav på kommunens berörda tjänstemän att gemensamt och med kontinuerlig prövning formulera mål för erosionsarbetet. Den femte principen ger möjligheter att initialt frångå erosionspolicyn om erosionsförhållandena ändras "så att akuta åtgärder behöver sättas in".

Det framgår av dessa fem principer att Ystads kommun är beredd att investera i förebyggande åtgärder mot erosionen. För Löderups Strandbads del är detta en mycket positiv skrivning.

Under rubriken "Fysisk planering" anges att utvecklingen av befintlig bebyggelse så långt det är möjligt planläggs så att risken för skador orsakade av erosion och översvämning minimeras.

En erfarenhet från Löderups Strandbad är att de östliga stormarna vid högvattennivå är de problematiska. En fråga i detta sammanhang är: Hur långt tänker berörda myndigheter (inklusive Ystads kommun) låta erosionen gå i Hagestads naturreservat? Att vi i Löderups Strandbad har skäl att fundera över detta är risken för ett genombrott vid reservatet, som till skillnad från villaområdet ligger relativt oskyddat.

Förslaget till policy anger också en rad *kustskyddsåtgärder*.

Villaägareföreningen förstår att Ystads kommun inte är beredd att satsa ytterligare på hövder vid Löderups Strandbad, eftersom de möjligen har bidragit till ökad erosion österrut och ökat vattendjup utanför hövderna. Enligt vattendom skall strandfodring med sand utföras och hövder underhållas. Mycket talar för att friliggande vågbrytare, som redan lagts ut vid Ystads Saltsjöbad, är ett effektivt och miljömässigt sätt att förhindra erosion. En fördel med friliggande vågbrytare synes vara att sand ansamlas vid stranden, som därigenom kan byggas upp, och att strandfodring med sand därför inte behöver göras så ofta. Eftersom erosionen är kraftig vid Löderups Strandbad, vilket gör dels att stora ekonomiska värden står på spel, dels att den kvarvarande stranden riskerar att spolats bort, är det vår förhoppning att kommunen skyndsamt utvärderar effekterna av friliggande vågbrytare vid Ystads Saltsjöbad för att därefter, så snart som det är möjligt, kunna anlägga friliggande vågbrytare även vid Löderups Strandbad.

Erfarenhetsmässigt har sand som med anledning av vattendom tillförts Löderups Strandbad av strömmar förts ytterligare österut, varför strandfodringen haft begränsat värde för kuststräckan utanför Strandbadsområdet och ej heller i kombination med nu befintliga hövder lett till ett återskapande av strandlinjen. Åtgärder med strandfodring har ej heller kommit det västra kustområdet inom Löderups Strandbad till del.

Villaägareföreningen anser att ett återskapande av strandlinjen utmed hela Löderups Strandbad torde kunde möjliggöras genom att i en första etapp friliggande vågbrytare anläggs utanför Strandbadens västra kustområde. Strandfodring i anslutning till dessa friliggande vågbrytare skulle därigenom också ytterligare främja återskapande av strandlinjen i det Natura 2000-område som Hagestads fritidsområde utgör. Ett sådant utvidgande av strandområdet skulle bidra till ett förverkligande av de av kommunen uppställda miljömålen (Agenda 21 med Miljöhandlingsprogram 2005), som särskilt betonar vikten av

att bevara obebyggda stränders naturvärde (ej ytterligare förstöra och erodera utan återställa),

att begränsa stranderosionens negativa verkningar,

att bevara kustens biologiska mångfald (särskilt sandlevande arter i vattenbryn) och

att slå vakt om kommunens stränder för bad och rekreation.

I ett avsnitt om *information, kunskap och samordning* poängteras vikten av att regelbundet uppdatera policyn utifrån långsiktig, pågående forskning och studier samt vikten av att engagera statliga, regionala och lokala samarbetspartners för att få ett regionalt, multidisciplinärt synsätt. Arbetet med kustskyddsfrågor anges vara en angelägenhet för alla de kommunala förvaltningarnas arbete, vilket ställer krav på samordning, och fler tjänstemän bör enligt policyn engageras i erosionsarbetet. Särskilt poängteras vikten av medverkan i EU-projekt, konferenser och seminarier samt av att uppdatera kommunens invånare med information om erosionsarbetet.

Villaägareföreningen finner det vara av största vikt att statliga och regionala myndigheter ges ett centralt ansvar för erosionsbekämpning. Det är orimligt att de relativt små kommunerna vid sydkusten skall behöva ta dessa kostnader. Betydande synergieffekter och kostnadsbesparingar torde uppnås om berörda kommuner medverkar och är delaktiga i ett gemensamt arbete.

Sammanfattningsvis ser Löderups Strandbads Villaägareförening mycket positivt på kommunens intention att investera i förebyggande åtgärder mot erosionen vid vår kuststräcka. Inte minst viktigt är det att i sammanhanget verka för att region, stat och EU tar det egentliga ansvaret. Mot bakgrund av att det är så osäkert hur erosion skall bekämpas är forsknings- och utvecklingsprojekt av stor betydelse. Sådana projekt välkomnas i Löderups Strandbad, som med sitt i erosionsssammanhang särskilt utsatta läge bör prioriteras både i ett lokalt och nationellt perspektiv. Löderups Strandbads Villaägareförening vill gärna vara en diskussions- och samarbetspartner i detta arbete.